

La Nació

Setmanari adherit a la Unió Catalanista

Redacció i Administració : Canuda, 14, pral.

Incompatibilitat nacionalista

Els parlamentaris de la Lliga Regionalista ja han preparat l'actuació que, a les Corts de l'Estat, han de portar a terme... A la nota oficiosa que han remès a la Premsa hi declaren que, «respecte al problema nacionalista, es prengueren acòrds que, per ara, es mantenen secrets», i diuen, també, que s'acordà «seguir combatent la llei de beneficis de la guerra, no admetent més transacció que la retirada del projecte, i reunir-se novament quan es coneixin els altres projectes anunciats pel Govern.»

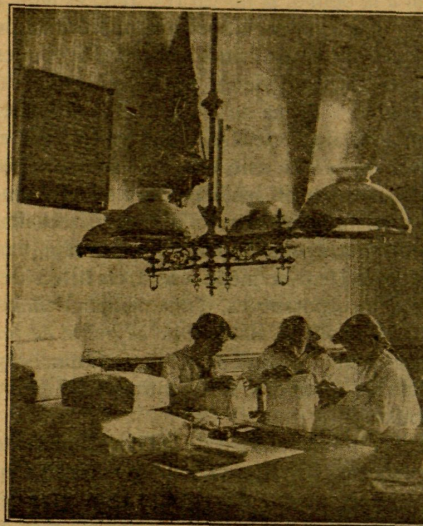
Ens agradarà força desxifrar la incògnita dels «acords secrets», i ens agradarà, encare més, presenciar el combat que entaularàn contra el Govern espanyol i contra el Ministre d'Hisenda, que és qui empara i presenta aquest discutit projecte de llei dels beneficis extraordinaris de la guerra. Haurà de veure's l'actuació parlamentaria dels regionalistes, perquè posarà en evidència, una vegada més, els sentiments d'agrupament d'homes de dreta i burgesos que el regionalisme català és.

Caldrà anar veient de quina manera entaularàn combat contra el que, aprovant el projecte de llei de beneficis extraordinaris, el Ministre d'Hisenda de l'Estat espanyol persegueix, i caldrà veure, també, amb quina sanya i amb quina persistència combatran el projecte que, diuen, lesiona els interessos individualistes de la burgesia, dels quals el regionalisme, malgrat, segons sembla, no anar, en l'actualitat, gaire d'acord amb les nomenades *forces econòmiques*, se n'erigeix defensor apassionat.

El regionalisme, en aquesta nova actuació que té anunciat va a emprendre's, se ben situa, definitivament, al terreny que li correspon, i al qual, a voltes, rebutja l'estar-hi situat.

El terreny de dreta, de força política de dreta, hem de concedir-li, perquè, des de fa molt temps, s'hi ha anat, espontàniament, col·locant. Pel fet de rebutjar una projectada mesura d'intervenció, de minça intervenció de

PELS HOMES QUE LLUITEN PER LA LLIBERTAT DEL MÓN

A LA NOSTRA REDACCIÓ
Confeccionant «paquets d'apadrinament»

l'Estat a les organitzacions mercantils de caràcter individualista, la Lliga es posa en peu de guerra i afirma que els seus parlamentaris «no admetran més transacció que la retirada del projecte». Enèrgica actitud que ja hauríem volgut veure posar-la en pràctica quan de defensar una solució beneficiosa per a la generalitat de Catalunya s'hagués tractat!...

Però, no. A la Lliga, no hi creuen massa en els radicalismes merament polítics adoptats pels seus homes; prefereixen més fer el

radical, però afliuint en la seva actitud, i mantenir-se inflexibles cada vegada que un projecte econòmic ve a trasbalsar la placidesa dels elements burgesos que es creuen omnipotents i lliures de contribuir, amb impostos i tributs, a les despeses generals del país que habiten, i que ells creuen il·lògic que hagin de sufragar, anc que sigui proporcionalment.

Nosaltres, en aquest cas concret, prescindim de saber que qui demana intervenció als guanys dels estaments poderosos és l'Estat espanyol. Volem prescindir de saber qui és l'interventor i com hi vol intervenir, puix, nosaltres, ara, sols volem afirmar que l'Estat, l'Estat modern, ha de tenir directíssima intervenció en tots aquells atributs que l'actual organització de la societat confereix als nuclis burgesos.

La Lliga Regionalista, que, quan li ha convingut, per als seus fins partidistes, ha actuat de força política que marxava d'acord amb la general actuació política de l'Estat, i que, quan no li ha convingut, ha semblat adoptar una posició d'iconoclasta furi-bunde, volíem veure-la en la situació d'ara, perquè s'ha vingut a demostrar, més palesament que cap vegada, el que ja sabíem, això és: que la Lliga és una força política que actua, només, per a la salvaguarda dels interessos d'un determinat estament social, i que, per tant, la Lliga, força política que actua, aparentment, al servei de Catalunya, actuarà contra Catalunya quan, a la nostra terra, no hi tinguin preponderància les idealitats, diguem-ne idealitats, que defensen els seguidors del regionalisme.

El nostre nacionalisme, de caràcter francament socialista, en triomfar, preveiem que haurà d'entaular la gran batalla amb els acaparadors, avui, del sentiment patriòtic i catalanitzador de la nostra terra. I és que la nostra idealitat nacionalista la fem anar més enllà que la senzilla intervenció de l'Estat en uns beneficis extraordinaris produïts per una anormalitat mundial. Nosaltres, com a nacionalistes-socialistes,

listes, aspirem a que l'Estat català intervingui directíssimament i en absolut en totes les atribucions que, avui, detenta la burgesia, però, que, de dret, corresponen ésser gaudides per tota la col·lectivitat.

El sentiment de patria no el concebim de una faïçó burgesa i exclusivista, puix, com a homes moderns, com a homes de llibertat, entenem que el patriotisme veritable se basa en el benestar de tots els fills de la patria i no pas, de cap manera, en el mode privilegiat de viure d'un sol estament.

La Lliga Regionalista i les forces que representa se rebel·len contra l'Estat, no pas com a nacionalistes, emperò sí com a mantenedora de l'estat social present. Nosaltres, que no ens conformem amb la faïçó d'estar constituïda la societat d'ara, és innegable que, en el moment de la nostra constitució nacional, haurem d'entaular la batalla, ferma i seriosa, contra tots els privilegiats i les forces que els emparin. La Lliga, els regionalistes, són els emparadors, avui, de les forces capitalistes... Seràn, demà, els contraris de socialitzar la vida i la organització tota de Catalunya? Pera creure-ho afirmativament tenim motius sobers, i, per tant, per establir, en l'ordre purament patriòtic, una separació d'actuacions, encare més.

D'aquí ve la incompatibilitat del nostre nacionalisme amb el nacionalisme burgès i conservador de la Lliga Regionalista.

De la vida interna de la Unió Catalanista

Alentorn del proper Consell General

1

És innegable i a totes llums visible que el proper Consell General de Representants de la Unió Catalanista, per moltes i variades circumstàncies, és d'una transcendència cabdal, tant, que, sense caure en exageració, pot dir-se que cap se n'ha celebrat de més important, fins i tot tenint presents aquells en que es votaren el nomenat Missatge i la proposició de dissolució de la Unió Catalanista.

I ho és d'important el proper Consell, perquè, en ell, d'una manera definitiva, al menys així ho creiem, s'hi han de fixar, neta i categòricament, les fites que marquin el camí a emprendre i proclamem, davant de Catalunya, la ideologia concreta que ha de guiar les petjades de la entitat cabdal, així per tothom nomenada, del nacionalisme català, si és que el pensament dels homes que la integren està il·luminat per quelcom que pervé de les pures regions de l'ideal.

I ho és, també, d'important el proper Consell, perquè ell, a més de tot això, ens hi ha de portar, a nosaltres, als que, amb fè i entusiasme, a tothora l'hem seguit, amb fidelitat única, des de que esmercem les energies en la lluita constant, al costat o seguidors d'elements de tan diàfana lleialtat, de identificació tan absoluta, que un sol pensament al servei d'un únic ideal, sense covards atenuants ni contemporitzacions encisadores, ens mou i emmena.

L'estat actual de la Unió Catalanista no pot ni deuen seguir. És deplorable, cal proclamar-ho sense eufemismes, i ho és perquè no obeeix a cap altra causa que a l'absoluta ca-

rencia de consistència política, i també ho és, per no posseir la noció justa del que deu ésser la Unió Catalanista la majoria dels elements que la componen.

Urgeix posar-hi esmena, i per això posem de relleu la transcendència dels moments actuals. Cal posar-hi esmena, perquè la Unió mateixa ho exigeix, i, més que ella, Catalunya, que està per damunt de la Unió Catalanista i cent-mil que n'hi haguessin.

Catalunya reclama i exigeix la presència, a la palestra, d'organismes definits, vivents, no subjectes, per la força d'un reglament, sinó per la franca expressió de la voluntat, a la més estricta disciplina, i enfortits per la possessió d'una ètica incorruptible i integrats per elements que, a més d'una lleialtat a cobert de discussió, siguin de reconeguda capacitat, garantia de que els seus actes jamai esdevindran fills d'inconsciència.

Cal proclamar-ho definitivament que, per a tenir un valor positiu als ulls de Catalunya, per a obtenir bel·ligerància i, per tant, efectivitat a la opinió, ja no val res, avui, el tenir a punt, quan convingui, per a la oportunitat de la ocasió, uns quants trucs líric-patriòtics i unes llàgrimes, patriòtiques també, sinó que cal infiltrar, a l'ànima del poble, la ideologia redemptora, no prenent, absurdament, que el poble vagi a ella, sinó adaptant aquesta a les necessitats per ell sentides, car els ideals sentits noblement en benefici d'una col·lectivitat irredempta, a ella pertanyen, i, per tant, han de recollir, fent-ne mèdula seva, els batecs del poble, incorporant-los, d'una manera definitiva, a la ideologia mateixa, car al poble de res li serveixen ideals que no el representin, i cap efectivitat tenen ells, si no entran en l'ànima popular.

Si la futura actuació de la Unió Catalanista segueix aquests viarans, avui ja esboçats i en principi seguits, Catalunya n'haurà un gros bé, car provarà, al poble, que viu per ell; més, si el proper Consell General dóna la impressió de que el dubte assetja el cervell de la Unió, allavors, pensant en Catalunya, haurem de fer justícia als que presentaren la proposició de dissolució, ja que, de no fer-ho, la Unió esdevindria un instrument inútil a la vida de la patria. Si, atenent a la fortitut orgànica i ideològica de la col·lectivitat, i obeint a un recte juí, passant per damunt de petits amors suïcides, que fins volem discutibles en la part de sinceritat i d'espontania manifestació, els Representants que formaren el darrer Consell General celebrat haguessin votat la proposició de dissolució, no dubtem pas ni un instant en afirmar que el vot unànim hauria estat d'aprovació a la proposició presentada, no per veure-hi la imposició d'una voluntat, sinó per fer públic regoneixement de la inadaptabilitat seva i dels seus representants a la ideologia proclamada, solemnement, per un Consell General extraordinari, integrat per molts dels presents al darrer Consell i que, ben segur, formaran part del proper també. Però la manca de sinceritat ho impedí, prenent-se el més tràgic dels acords, perquè ell ens aboca a una vida nul·la, com ho demostrarem en el vinent article, si és que LA NACIÓ ens cedeix l'espai que tan galantment ens cedeix en aquest número.

ALBERT COSTA

NOTA DE LA REDACCIÓ. — Se'ns ha pregat insistentment la publicació de les precedents ratlles, així com, també, se'ns ha demanat la venia per a seguir publicant, a les planes de LA NACIÓ, uns successius articles que vindran a completar el pensament de l'autor respecte un tema tan interessant com és la situació política de la Unió Catalanista, d'ençà del Consell General extraordinari celebrat el dia 30 del passat mes de juliol.

Nosaltres, després d'una detinguda reflexió, hem decidit publicar l'article d'avui i estar disposats a publicar els successius que el nostre comunicant Albert Costa ens anuncia, sempre que, com fermament creiem, les qüestions que serviràn de tema als esmentats articles siguin tractades des d'un superior punt d'obrir i amb gran altesa de mires. Pel demés, no cal pas dir, tractant-se simplement de la opinió que exposa un col·laborador del nostre setmanari, que nosaltres no ens fem, ni ens farem, solidaris dels conceptes que, amb la responsabilitat d'un nom, damunt les planes de LA NACIÓ apareixin.

Coincidim amb l'autor de l'article que més amunt queda escrit en que el proper Consell General de Representants de la Unió Catalanista és d'una gran transcendència, i és per aquesta mateixa transcendència que — reservant-nos, però, naturalment, per a quan ho creiem necessari, la nostra intervenció — volem acollir una opinió, un pensament, que, potser, ajudarà a encarrilar i orientar a qui de un encarrilament i una orientació, en aquests moments, tingui necessitat.

És per això, doncs, que publiquem l'article a que ens referim i anunciem, ensems, que seràn publicats els successius que l'Albert Costa ens ha promès escriure.

NOTES DE LA GUERRA

De les hores de lluita i de treva

ELS legionaris catalans Joànn Bastús i Joànn Llop han obtingut la Creu de Guerra per actes heroics a la batalla del Somme a primers de juliol. Enric Turró, esmentat a l'ordre de l'exèrcit i concessió de la Creu de Guerra. El caporal Llobet, que és a Alger per a refer-se de la campanya dels Dardanel·ls i Salònica, ha estat proposat per a suboficial. En Pascal Nin, de la Llacuna (Penadès), ha millorat de la ferida i ara es troba a l'antic castell de Sourde-val-la-Barre, transformat en hermós sanatori. En Joaquim Sanahuja ha estat ja a París, en ús de llicència, essent molt festejat, al Centre Català, pels bons compatriotes Balmanya i Vinyes, que tan de bé han fet i fan pels catalans legionaris que lluiten, ara, per la llibertat en perill... En Juli Comerma, el valent català, aquell que, a pesar dels dolors de les ferides, no volgué, de cap manera, retirar-se ni que el retiressin del camp de batalla, per qual acte d'abnegació fou citat honoríficament i se li conferí la Creu de Guerra, ens escriu contant-nos varis episodis bèl·lics en que han pres part els seus companys de penes i glories, quals fets anirem relatant ordenadament. En Joànn Vilana, ferit al cap, torna a trobar-se a la línia de combat. En Francesc Muñoz, el legionari de temperament serè, el qual té gran ascendent sobre els companys seus, aquell que, havent perdut la seva Companyia tots els oficials, encoratjà els seus homes i els portà a la victòria, fent més d'un centenar de presoners, ha estat, també, citat a l'ordre de la Divisió i se li ha concedit, així mateix, la Creu de Guerra. — Freixas. — L'Aleix Solà, de la Vilella Baixa (Priorat), ferit de bala explosiva a la espatlla, millora prodigiosament i ha obtingut un mes de permís per a refer-se.

A. DE V

Escoles de sord-muts catalans

AQUESTES ratlles seràn de sincer agraïment i de fonda tristesa. Agraïment ben just i afectuós envers l'estimat company de professió en Jaume Arqué, distingit i laboriós Mestre de la Escola Catalana de Bel·laire (Lleida), per haver fet esment, amb immerescuda lloança, en el nombre 52 de LA NACIÓ, d'un article que, nou anys enrera, vaig publicar en el setmanari professional barceloní *El Clamor del Magisterio*. Demostrava en ell l'absurde monstruós que constitueix, i l'esterilitat que en resulta, de donar l'ensenyança *en castellà* als infortunats nois i noies sord-muts de Catalunya.

I reflectirà, també, aquest humil escrit, la tristesa amarga que em domina en veure que, malgrat el llarg temps transcorregut d'ençà d'aquell meu plany,—sense ressò, probablement, per la insignificància de qui el llençà—, estem encara avui com aleshores estàvem en ço que pertoca a l'assumpte esmentat.

Per dolorós que sigui, cal confessar que ningú s'ha prèls l'interés més petit per a aminorar l'aflictiva situació de tants dissortats infants de la nostra terra, als qui la cega rutina docent, la secular apatía social i la funesta deria uniformista dels nostres governants, priven de millorar-la en el que fàcilment se podria.

En efecte: en tot Catalunya no sabem que hi hagi més que les dues escoles de Barcelona, consagrades a la educació dels infeliços sord-muts d'ambdós sexes. Són la municipal gratuïta, sostinguda per l'Ajuntament, i l'«Institut Català» d'aquesta especialitat, obert fa alguns anys, al carrer de Balma i domiciliat, ara, al de Montserrat, número 20, de fundació i propietat particular.

En totes dues escoles se serveixen els professors per a llurs tasques instructiu-educatives, exclusivament de la *llengua castellana*. En la primera, essent oficial com és, no poden remeiar el mal els Mestres; però podrien, en la segona, que és de caràcter particular o privat.

La manca de criteri pedagògic, i fins de sentit moral que l'empleu del *castellà* acusa en qui l'imposa en dites escoles, no menys que la seva ineficàcia absoluta pels fins que es volen assolir, són tan evidents i palpables, que no és necessari ésser Mestre per a comprendre-les tot seguit. N'hi ha prou fixant-se en les dues circumstàncies següents:

1.ª Que aquesta ensenyança ja no es dona, avui, com abans se donava, pel procediment o mètode *dactilològic*, és a dir, per mitjà de l'alfabet format amb els dits de la mà,—puix fou abandonat anys enrera per motius molt racionals (fisiològics i pedagògics)—; sinó que es dona per l'estudi i observació que fa el deixeble del *moviment dels llavis* del Mestre, en articular els mots produïts i emesos per l'aparell oral d'aquest.

2.ª Que els fills de la nostra Catalunya, quan surten d'aqueixos col·legis, tornen tota a la llar pairal, *aon han de romandre mentre viuen*, a causa de llur mateixa infortunada condició d'anormals. I allà, a la casa de sos pares, *catalans de naixença* i, per tant, *de llenguatge*, no trobaran mai ningú que els hi

articuli *en castellà* les paraules que els hi dirigeixi per a conversar amb ells i fer-los-hi efectiva la vida de relació amb llurs semblants. I si a l'escola els hi han ensenyat, per exemple, que *hermano, mesa, comer i hablar* són coses i accions que s'expressen posant els llavis de manera determinada, restaran completament ignorants del significat de *germà, taula, menjar i parlar* quan algú els hi digui aquets mots, articulats amb les *posicions* que prenen els llavis en el *llenguatge català*, que serà el de totes les persones amb qui ells han de conviure.

Per anàlegs motius, tampoc serà entesa de la gent que els volti, la *llengua del col·legi* en que els pobres sord-muts vulguin expressar llurs idees i sentiments.

De què serviràn, en tal estat, el llarg temps, pacient treball i no petites despeses esmersats per a adquirir la escassa i deficientíssima instrucció que llur desgràcia permet an aquestes malaventurades criatures?—Gairebé de res!...

I no val replicar que a dits establiments d'ensenyança també hi van fills anormals de famílies *castellanes*, als quals no pot afectar res del que acabo de dir respecte dels deixebles catalans. Perquè aquells són poquíssims en nombre, com fills de pares forasters residents a Barcelona; mentre que d'aquests, de paisans nostres, n'hi concorren moltíssims —masses, malhauradament— de totes les contradetes de Catalunya. I no és just, ni ningú gosarà proposar que els *més* siguin sacrificats a les conveniències—o, si es vol, *necessitats*—dels *menys*, majorment en un assumpte de la naturalesa del que es tracta. A més, que es podria atendre an aqueixos comptats fills de pares castellans, dividint la classe en dues seccions, corresponents als dos idiomes que a la escola s'haguessin d'usar.

Però, cà! ningú ha somniat tan sols en res d'això! El criteri esquivà i tancat del centralisme absorbent i director de la nostra cultura, poc se para en aquestes nimietats infantívoles. Per a ell, a l'Estat espanyol no hi ha més idioma que l'oficial, i tota altra consideració no té cap importància ni mereix ésser atesa.

Mes, tan mateix, l'home assenyat i reflexiu no es pot estar de preguntar-se: en quin poble del món civilitzat passa un fet semblant al nostre? Els encarregats d'organitzar i dirigir la difícil i rudimentària educació que es pot donar als infeliços sord-muts, no preocupar-se, sinó barroerament, de proporcionar-los-hi aqueix tresor espiritual, a fi de que puguin, demà, fer-los-hi menys aflictiva la tristíssima vida que els espera! L'Estat espanyol, el país de les anomalies i de les coses inversemblables, té el llastimós privilegi d'oferir exemples tan desconsoladors com aqueix!

Davant dels pobres sord-muts catalans, com han d'articular llurs famílies ni llurs conveïns cap mot de la llengua docent d'eixos col·legis, si ningú d'ells sab parlar-la, ni la entén, ni l'ha de menester per a sos negocis i quefers quotidians? Quàn se convencen els governants de l'Estat que aquí, a Catalunya, sobre tot en els pobles, no es parla ni es coneix altre llenguatge que el nadiu dels

habitants, el català? Quàn comprendran que un idioma no s'improvisa a voluntat, ni per manament de ningú? Quàn s'adonaran que és pretensió temeraria i pròpia de boigs això de contrariar les lleis naturals i obrar al revés de ço que dicten la sana raó i l'interés social, i fins, com en aquest cas, del que reclamen els sentiments d'humanitat? O és que l'afany de dominació i l'esperit d'oposició sistemàtica als legítims volers i a les imperioses necessitats de Catalunya, han d'exterioritzar-se també en aquest assumpte, fent obra perniciosa contra els fills més infortunats de la nostra terra?

Sembla que en una visita que feu, poc temps ha, el Director general de l'Institut nacional de sord-muts de Madrid, a una de les dues escoles d'aquesta especialitat que existeixen a Barcelona, quedà *muy complacido* de l'estat d'avenç en que la trobà, mercès al nou mètode d'ensenyança *oral* en ella seguit. Comprenc que el senyor Director general quedés molt complagut veient i sentint els alumnes articular, més o menys bé, la parla d'ell. Però no degueren quedar-ne tant els pares dels mateixos alumnes quan, retornats aquests per les vacances darreres, a la llar pairal, pogueren constatar que llurs fills no comprenien ni articulaven cap paraula de les necessàries per a encendre i mantenir allí viu, el foc sagrat de les expansions familiars.

El que havia vist i sentit en aquella escola l'il·lustre visitant, era en extrem satisfactori i digne de la major alabança. Sols tenia un defecte. I era que tot l'après allà pels deixebles res els hi servia, així que posaven els peus al carrer. Ells i els seus *interlocutors* havien de rependre el penós i deficient llenguatge *mimic*, si volien entendre's.

No s'esmenten en aquestes ratlles les mirades ensenyances d'Esctura i Aritmètica que es poden donar als dissortats sord-muts, perquè, en el que atany a la primera, li és aplicable tot el que sobre la Lectura queda dit; i, en quant als rudiments del càlcul, no veiem quin aventatge pugui resultar-ne d'ensenyar-los-hi en llengua forastera.

Aquí acabava l'article, quan llegeixo en els periòdics que «a conseqüència dels informes adquirits sobre l'ensenyança dels sord-muts en diversos establiments de Barcelona, la Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana acordà delegar als senyors Bastardas i Culí per a que visitin els llurs directors per a pregar-los que es basi, en el possible, la ensenyança dels dits anormals, en l'idioma propi dels mateixos».

Desitjo, amb tota l'ànima, que de la visita dels il·lustrats i respectables delegats de la benemèrita Corporació esmentada, en surti desvirtuat i fòra de raó tot el que més amunt deixo exposat. Tant de bò! I si no es així, desitjo igualment que les gestions i treballs que, sens dubte, farà la patriòtica Associació Protectora de la nostra Ensenyança a fi de canviar les coses en el sentit que demanen plegades la Justícia, la Pedagogia i els bons sentiments humans, puguin assolir el millor èxit.

SALVADOR GENÍS

Els eterniments per la Lliga

EL que el mal parlar de la Lliga—com el mal parlar de totes les coses—sigui una cosa de mal gust, no és pas una descoberta deguda als nostres dies, no vol dir de cap manera, com algú, per contraposició a aquest principi, pugui haver suposat, que en el cantar les excel·lències de la Lliga Regionalista es trobi el bon gust més esquisit, l'estètica pura.

Davant del cas de l'elecció de Girona, celebrada diumenge passat, els nacionalistes-socialistes de Catalunya—tan nacionalistes com socialistes, i tan socialistes com nacionalistes—ens hem realment trobat davant de un tràgic dilema. Els contrincants eren per una banda un bon senyor de Jaén, pacífic, inofensiu i republicà. Per l'altre costat, un senyor regionalista, que deu patir del paidor o deu tenir mal genit naturalment, perquè diu que, ni entre els seus, té gaires amistats. Els dos, uns perfectes senyors representants de la política espanyola i burgesa; dos atributs que ja desseguida s'emporten totes les nostres simpaties. La causa de l'un, compta, per a triomfar, amb la compra de vots i el favor oficial; la causa de l'altre, *aquesta vegada*, només podia comptar amb el primer factor; això sol ja predisposa: un senyor que va a representar la dignitat catalana ofesa, i que per a obtenir aquesta representació no pot comptar més que amb la compra de sufragis, mereix, evidentment, totes les preferències de la opinió pública, o, millor dit, de la part, diguem-ne neutral, de la opinió pública de Catalunya.

Així plantejats els termes del problema, ve el dia de les eleccions, i els primers—als quals ningú els destorbava les maquinacions de recrutament d'electors adictes, i que, si per a convertir votants a la seva secta no disposaven de tants mitjans com els adversaris, els hagueren anat a robar—interrompen amb violència, amb trets, i amb intents d'homicidi, les tranquils operacions dels contraris. Això és mal fet i nosaltres ho declarem categòricament. Ara, el que no sabem compartir amb alguns nacionalistes, és l'eterniment pregón que això els fa sentir per els pobres marts de la Lliga Regionalista. Posats en el terreny de conceptualitzar la valor heròica de les accions, trobem que n'hi ha una gran infinitat que passen cada moment a vora nostra i que ens mereixen una més alta qualificació; considerarem, per exemple, que és molt més heròica la conducta de l'home que es posi a vendre clandestinament encenedors automàtics, per a guanyar-se la vida; sobretot tenint en compte que a ell, el posarse fora del favor oficial li representa l'exposar-se a veure confiscats tots els seus béns i a veure's reduït a la desesperació i a la fam; i, a pesar d'això, no ens sentirem inclinats a decantar ni accidentalment les nostres simpaties pel partit polític en el qual aquell home militi o es senti afiliat.

Retornant al cas de Girona, si nosaltres ens vegéssim alguna vegada obligats a triar per a representant de Catalunya entre un senyor políticament lliberal i espanyol espanyolitzant, i un senyor burgès o aburguesat però

català de naixença, naturalment que els nostres anhels nacionalistes i socialistes no vacil·larien: ens tirariem de cap a mar.

Un amic excel·lent deia aquests dies que si nosaltres anéssim a Madrid i sentíssim com allà s'ataca a l'agrupament de la Lliga Regionalista, sortiríem a la seva defensa, perquè en l'atac a la Lliga va l'atac directe i enverinat a Catalunya. Nosaltres vàrem quedar perplexes davant la profecia, perquè, en veritat, som tan absents de veure en la Lliga la representació de Catalunya, que no comprenem pas com ens ho fariem per defensar-les a les dues tot d'una peça.

PERE CARDENAL

Pels homes que lluiten per la llibertat del món

HEM d'insistir en fer remarcar el deure moral que com a nacionalistes i com a catalans tenim contret vers els homes que, anc que sembli pomposament retolat, lluiten per la llibertat del món...

D'ençà de la nostra campanya, hem rebut, continuament, comunicats anònims que ens volien fer adonar del suposat error que, en decantar les nostres preferències del pensament i de l'esperit pels pobles aliats que estan en guerra, cometiem en mancar a la nostra consciència d'homes partidaris d'un ampli règim de llibertats col·lectives per als pobles naturals.

I hem de confessar, però, malgrat la generositat (?) dels nostres comunicants anònims, que, per ara, seguim creient en l'esperit de llibertat dels aliats, i no creiem ni podem creure en el sistema de llibertats, de llibertats locals, que tant encisa a molts catalanistes-germanòfils.

Les llibertats locals alemanyes, que ens han estat retretes al darrer comunicat anònim rebut, nosaltres les despreciam. I les despreciam, perquè les nostres idees nacionalistes ens fan ésser partidaris no pas solament de les llibertats locals sinó que, eixamplant aquest cercle de llibertats, arribem a la llibertat màxima de la col·lectivitat, passant, naturalment, per una gradació de llibertats més petites, que, conjuncionades unes amb altres, formen la base nacionalista de la qual nosaltres ne som fervents aimadors. D'una serie de llibertats locals, subjectes a la organització política general d'un Imperi, nosaltres no en fem gran cosa... Per això no som imperialistes, i, per aquest mateix motiu, som al·liadòfils!

L'esperit català s'ha manifestat, sempre, contra tota mena de tiranies... En el moment actual d'aquesta guerra que hem qualificat d'apoteòsica Catalunya no podia manifestar-se altrament que de la manera que ho ha fet: anant els nostres homes, com a catalans, a integrar les rengleres de la Legió Estrangera i dirigint les nostres simpaties, nosaltres, que restem a la patria, vers els pobles aliats, temporalment i en part invadits o anorreats.

Catalunya, fent se càrrec d'aquests sentiments, contribueix a la subscripció que per als voluntaris catalans tenim oberta a la nostra Redacció...

Que cap nacionalista, doncs, deixi de contribuir-hi i que cap català vulgui desentendre-se'n!

	Pessetes
Suma anterior.	828,55
BARCELONA	
Daniel Baltà	0,50
Francesc Guixé	0,25
Joaquim Sala	0,25
MOLINS DE REI	
M. Prats	0,50
VILANOVA I GELTRÚ	
Juli Moragues	0,75
Roderic Mata	0,25
Joàn Aparici	0,25
Total.	831,30

La renovació del socialisme

L'actual guerra, apart d'altres renovacions en l'ordre ideològic, aportarà, a la consciència general del món, la renovació del socialisme. En aquestes mateixes planes, ja hem fet observar, transcrivint alguns articles, la plena incorporació de les afirmacions nacionalistes dins del contingut ideal de les aspiracions socialistes. Avui, reproduïm un article aparegut, amb la signatura d'en Pierre Bonnier, a l'Humanité, en el qual s'advoca per la constitució i l'esdeveniment d'un nou concepte de la Nació, que no ha pas d'ésser la Nació dels plutòcrates i burgesos, sinó la Nació de tots els homes. Els socialistes que volen viure la hora actual del món van allunyant-se del dogmatisme encarcerat on vivien i viuen, encare, alguns inadaptats a l'esperit del temps modern... És bò que afirmen la Nació, la Patria, perquè sols de la Patria, de la Nació, amplament socialitzades, humanitzades, pot sorgir la lliberació, ensems que la internacionalització, dels pobles. Diu en Pierre Bonnier:

FACI'S LA NACIÓ

SI l'àngel del Senyor fes desaparèixer d'un sol cop tots els socialistes de sobre la crosta de la terra, la marxa del socialisme no fóra gens deturada.

El que és cert, el que és evident, és que la fórmula socialista s'imposa per ella sola, irresistiblement, a la consciència d'uns i altres; i el seu programa — nacionalitzar el que és nacionalitzable i internacionalitzar el que és internacionalitzable — sembla afirmar-se en tots els esforços una mica intel·ligents pels quals es cerca sortir del fangal present. Únicament els que treuen profit de la guerra i de la pau s'armen en contra, naturalment en nom de la llibertat, de la llibertat del profit.

A totes les qüestions que afecten a la producció amb mires a la defensa nacional hi han profits particulars, nats de la manca primitiva de nacionalització, profits criminals i escandalosos, que s'haurien de senyalar amb la creu de ferre. Beneficis igualment odiosos en tot el que es refereix al proveïment, als transports, a la distribució de productes que són de necessitat nacional.

Pa nacional, vi nacional, patates nacionals, carn nacional, acer nacional, carbó nacional, alcohol nacional, nacionalització de la terra que la explotació insuficient, massa dividida, sustreu al seu rendiment normal; en una infinitat de qüestions la nacionalització està a punt d'aparèixer com a la solució necessària i capital, i això, en el moment que els ferrocarrils i els vaixells, tots els mitjans de transport i de circulació són forçosament nacionalitzats. La nacionalització deixa ja sentir el seu bloqueig en temps de guerra; què succeirà quan la pau haurà fet sorgir mil qüestions econòmiques ara afoegades amb les moratòries i l'encegament actuals?

Pot suposar-se un moment que totes les forces individuals, nacionalitzades i retingudes en un acoblament compacte per la necessitat brutal de la guerra, des de que siguin

lliberares per la pau, vagin a escampar-se en tots sentits en el moment que tantes necessitats noves, tantes exigències, amb prou feines sospitades, actualment, s'aplegaran en demandes col·lectives immenses, menaçants, a les quals solament podran respondre solucions i oferiments nacionalitzats? Per centenars de milers, per milions, els orfes, les viudes, els mutilats, els arruinats, els malalts—l'Estat mateix—reclamaràn, a chor, una ajuda poderosa i estensa que la iniciativa privada no els podrà donar. Aleshores, s'imposaran obres de pau, que deuràn emprendre's desseguida, baix pena d'una revolució aguda, en una obra social que serà el germen de la nació socialista.

No es suportaran més, aleshores, el beneficiari, l'exploador, l'acaparador, l'usurur. La única persona que tindrà dret a centralitzar, a distribuir, àdhuc a beneficiar, serà la nació, la qual tindrà terribles necessitats i immenses tasques a fer.

Els nostres soldats, els treballadors de la guerra, podran, de retorn, preguntar si, mentre ells lluitaven per aquesta nació que la França és en camí d'esdevenir, hem fet, nosaltres, aquesta nació.

«Cal fer una nació?» Heu's aquí tot el programa de la hora present. Qui és que no ho veu? Cal fer una mentalitat nacional, un interès nacional, una consciència nacional, un ensenyament nacional, car l'inter-nacions solament pot fer-se entre nacions ja nacionalitzades; ja fa temps que els socialistes prediquen aquesta doctrina i que la guerra ens la imposa. Arreu on sentirem defensar el que es nomena la llibertat del treball, la llibertat de l'ensenyament, podem estar segurs de trobar-hi els enemics de la nació defensant la llibertat del profit; car els aprofitadors no temen res tant com la nacionalització, la organització d'una vida nacional i d'una mentalitat millor orientada vers la vida social i orgànica.

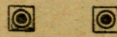
La guerra haurà fet palesa la necessitat de nacionalitzar els mitjans de defensa, de producció, de circulació, de consum. Els interessos de la nacionalització, en cada domini, exigiran un gran nombre d'internacionalitzacions, car les mateixes necessitats i les mateixes consciències sorgiran a la vegada en tots els països. En associar, en agrupar els interessos, ella haurà fundat organismes nacionals i internacionals que deuràn sobreviure-la; els esperits més reaccionaris deuràn regoneixre-ho ja des d'ara. Repúbliques i monarquies sentiràn la mateixa necessitat, i aquesta guerra, tan criminal i tan sagnant, serà feconda per a la humanitat, en crear, sota les nacionalitats, veritables nacions.

És als destins de tot gran partit d'oposició el veure venir cap a ell els arribistes de totes capacitats, amb mires a una posició política, amb fórmules radicals que passaràn fàcilment més tard, vista llur absurditat, per pecats de joventut, i ja se sab que hi haurà més alegria, al Paradís, per un pecador arrepentit que per qui sab quants justs. És dèguda a eixelebrats d'aquesta mena, antics saltimbanquis del partit, la gran confusió que s'ha fet entre la internacionalisme-socialització natural i espontània entre pobles previament nacionalitzats i aquest antinacionalisme de reclam, digne parió, com a bescantament polític, del nacionalisme que

hem conegut, que no duia res de l'esperit de nacionalització. Tots els punts del programa socialista han significat sempre: nacionalització, i això amb totes les lletres.

La nostra gran Internacional dels treballadors, que no és morta, a pesar de les còsses d'alguns periodistes reaccionaris, era la base profunda d'aquesta immensa empresa de nacionalitzacions paral·leles, extingint la lluita de classes —que no és pas morta, encare que Hervé li hagi aplicat els sants olis—per la supressió de les classes, devinguda possible per la nacionalització i tendint a la internacionalització dels pobles.

Únicament, que aquesta revolució nacional i internacional que el partit socialista era reduït a cercar de baix a dalt, la guerra va a fer-la de dalt a baix.

AL VOL

La condemna d'un periodista

A divuit anys de presiri ha estat condemnat, darrerament, un periodista d'esquerra. Les mesures d'excepció que es deriven, tot naturalment, dels còdics de justícia cauen aplomadament damunt de l'escriptor...

Ni actuacions populars, ni accions revolucionaries dels nostres avantpassats, han tingut prou virtualitat, prou eficàcia, per a evitar que la llei fes sentir llur crueltat damunt del cervell que pensa i labora per a que l'ascensió humana sigui un fet constant, i no sigui possible, per més temps, la esclavitut de les consciències a un règim social de farsa i de tirania.

A tots els nostres llegidors

Hem de fer una aclaració. En la primera llista de subscriptors morosos, publicada la setmana anterior, així com també en les que anirem publicant, els noms que hi consten corresponen a subscriptors de Barcelona, puix, per ara, és només dels que resideixen a Barcelona que volem ocupar-nos. Per als de fora Barcelona els hi reservem capítol apart. Així, doncs, i vagi en satisfacció d'un amic nostre, de Reus, d'igual nom i cognom que un que figurava en l'esmentada llista, que per ell, que es troba al corrent amb aquesta Administració, no va res. Feta aquesta aclaració, que la creiem necessària, seguim la nostra tasca, cedint l'espai als noms dels següents subscriptors barcelonins, que, pel que es veu, se creuen amb dret de no satisfer els corresponents rebuts:

MARTÍ GIRÓ I RAFOLS

MIQUEL S. PRATS

LLUIS BALANSÓ

PERE DOLCET

Anirem continuant...

S. CARBONELL I PUIG

COMISSIONS :: REPRESENTACIONS

:: ADMINISTRACIÓ DE FINQUES ::

CABLE: SUBUR APARTAT DE CORREUS: 226

::: SANTIAGO DE CUBA :::

Que l'escriptor, que el pensador, sofreixi la tortura de les seves idealitats, que no pugui dir, llis i clar, tot quant pensa, és el que es persegueix amb l'aplicació de penes severes als que, amb la ploma, delinqueixen i trespassen el dintell de la legalitat, de la legalitat d'avui, d'un estat i d'un règim...

La lliure manifestació de les idees no té efectivitat a la vida política i social de l'Estat espanyol, i és per això que encare és possible l'empresonament de l'escriptor, de l'home que escampa modernes concepcions ideològiques.

Els esperits mesquins, que reclouen llurs egoismes a redós d'un ranci conservadurisme, trobaran bé, amb tota seguretat, que a l'escriptor aventurat se l'empresoni i demani compte de les idees que ha divulgat, creient que la presó matarà i no deixarà fer efectiva l'afirmació dels nous ideals que fan trontollar el sistema social aon els esperits aixerreits s'arrauleixen... No; no. La presó, els procediments coercitius posats en pràctica per les autoritats, per la justícia de l'Estat, no tindran prou força per a deturar la renovació que, en tots els ordres, va apropiant-se. Res hi fa que, emparats a l'ombra de tota una organització social, els vells privilegis se sostinguin, i, per tant, els privilegiats, els homes d'ordre, els que volen conservar i mantenir i augmentar un fals patrimoni d'immoralitats i injustícies, trobin que, encare, a la constitució dels pobles, hi existeixen massa llibertats, i s'hi prescriuen i regoneixen abundosa i excessiva quantitat de drets populars... Les idees sostingudes pels homes i pels pobles faran via, fins arribar l'instant del resplendiment total... Sols allavors les modernes teories socials, eixides de la continuada divulgació ideològica, prescriuran amplament llibertats i drets que avui no es troben continguts als còdics i lleis de certs pobles...

En Ferràn Pintado — periodista d'esquerra, qual faigó d'actuar no és pas la nostra — ha estat condemnat a divuit anys de presiri... Com que el cas se repeteix excessivament i ben sovint en escriptors polítics que actuen a les diverses terres de l'Estat espanyol, volem fer constar que ens apena aquesta manca de llibertat per a la expressió de les idees, puix no resol ni soluciona res. El fet que es comenta o es censura, amb empresonament o sense empresonament de l'escriptor que fa el comentari, existeix de la mateixa manera; per tant, doncs, de la condemna o l'empresonament de l'escriptor se'n deriva, només, la manca de llibertat de pensament que es gaudeix a l'Estat o la feblesa de les organitzacions que són objecte de comentari.

La condemna d'un periodista o, senzillament, d'un home polític, a l'Estat espanyol, apar, sempre, la condemna d'un terrible malfactor... Tan rigorosa és, en relació al delictes, la pena que se li imposa.

Preponderància de la política vella

El passat dilluns i dies successius, enterats de que, a Girona, amb motiu d'haver-s'hi celebrat eleccions per a elegir diputat, qual acta el Tribunal Suprem, anteriorment, havia anul·lat, volguérem enterar-nos, per la Premsa de les organitzacions polítiques més directament afectades per aquelles eleccions, de com havia anat aquella lluita electoral i què havia succeït... I agafàrem el diari regionalista que es publica a Barcelona i agafàrem, després, el portaveu dels republicans radicals... Llegírem les informacions i comentaris d'ambdós periòdics i hem de confessar que no vàrem poder, de cap manera, donar-nos per enterats del que, a Girona, havia succeït.

Cotejant la informació d'un diari amb la informació de l'altre, imprescindiblement, varies vegades, hem hagut de preguntar-nos: qui dirà la veritat?... I la interrogació ha quedat oberta,

puix mentre els d'un bàndol afirmen que la compra de vots era exercida, descaradament, pels regionalistes que agrediren, a Salt, als republicans quan aquests se decidiren a exhortar, amb bones paraules, a aquells, per a que cessés el que es diu traficueig de consciències, els del bàndol contrari se fan passar per víctimes, assegurant que els republicans invadiren la casa on estava el Marquès de Camps, disparant, sense més ni més, contra aquest i causant-li lleugeres ferides, ensems que el Marquès i els seus amics, exercint una defensa de tot punt legítima, dispararen contra els agressors, ferint-ne un d'ells i deixant-lo en un estat greuíssim...

Després de llegir aquestes versions i de deixar formulada la pregunta: *qui diu la veritat?* cal formular-ne una altra: *què ha succeït a Girona?*... I tot seguit, mentalment, respondre-les nosaltres mateixos aquelles preguntes. A Girona, a Salt, doncs, ha ocorregut un xoc, un xoc violent, entre dos bàndols polítics, de la política de farsa i d'engany, que es disputen el predomini de la voluntat popular. De tendència regressiva, conservadora i burgesa els uns, de modalitat republicana, avançada i popular els altres, en el fons, coincideixen en les seves aspiracions i pot ben bé dir-se que persegueixen la mateixa finalitat: desmoralitzar i dominar, políticament, el poble, a profit del qual volen actuar i el qual pretenen regenerar.

A nosaltres, dolent-nos molt, ens sab greu haver de censurar, gairebé continuament, els elements polítics dels quals, des d'aquestes planes, ens ocupem; però, malgrat semblar que les nostres censures són sistemàtiques, tenim interès en fer constar que som i volem ésser inexorables amb tots els elements polítics que no despleguin i portin a terme llur actuació basant-la en procediments austers i diàfans. Nosaltres ens tenim format un criteri polític que ens fa veure les públiques actuacions dels homes i dels pobles com a demostració de la consciència que posseeixen i no pas com a exteriorització dels mals instints que nien a l'esperit dels inconscients o anormals, per no parlar dels malvats...

Valer-se de males arts per a fer prevaler, al poble, una determinada acció política és una immoralitat brutal que no s'avé amb el nostre temperament i, per tant, amb totes les nostres forces, hem de rebutjar-la. Ni agressions incívils, ni anticiutadana usurpació, pels mitjans que es vulgui, de la voluntat popular; no en som partidaris de mantenir ressabís selvatgins dels vells costums polítics. I és que nosaltres entenem que els pobles dignes, que vol dir amaratats de fortituts, s'allunyen de les pràctiques migevals que encare usen els nostres partits polítics.

A Girona, ara, amb motiu de la darrera i accidentada elecció de que parlem, s'hi ha manifestat una pregonia desmoralització a les actuacions de les organitzacions polítiques que hi han intervingut. Als elements republicans els cap la responsabilitat, entre altres, de no haver actuat més catalanescentment presentant a la sanció del poble un home d'esperit català, que, tractant-se d'un element d'esquerra, hauria pogut ésser un home a la moderna, i als altres, dretistes, que revestien de catalanitat el mòbil de la seva campanya, se'ls ha d'acusar del mateix afany de domini, d'agavellament de representació política, que, massa excessivament, fan sentir damunt d'altres indrets de Catalunya.

El cas de les eleccions de Girona demostra que—per desconsolador que sigui, cal dir-ho—encare les nostres actuacions col·lectives no han assolit la integritat ideològica que haurien de tenir. A la nostra terra, l'esperit pervers de la política vella continua manifestant-se amb forta preponderància...

Correu de Catalunya

Reus

ORGANITZAT per les Joventuts Nacionalistes Republicanes, demà, diumenge, dia primer d'Octubre, tindrà efecte un gran diòs aplec, en el qual ens reunirem, per primera vegada, els catalanistes de la comarca tarragonina, per a segellar el nostre amor a la causa de la patria i hebre esment de l'esforç col·lectiu a realitzar en aquesta comarca catalana, la més atrasada, poïser, de totes, en el resorgiment nacionalista. Aqueixa gran assemblea tindrà lloc a l'històric monestir de Poblet.

Allí ens trobarem catalanistes de Tarragona, de Valls, de Falset, de Montblanc, de Reus i de quasi tots els pobles de la comarca, units en una festa de germanor, que emociona només en pensar que podrà celebrar-se aquí, en aquest troç de Catalunya on el nostre ideal és combatut per una colla de vívadors de la política.

Un tren especial s'ha tingut d'organitzar per a donar cabuda a la gentada immensa que sabem hi concorrerà.

L'Orfeó Tarragoní amenitzarà la magna reunió executant escollides cançons i, finalment, es puntejaran les més xamoses sardanes.

ESTEVE MASSAGUÉ

La expansió de Catalunya

Buenos Aires

El dia 20 del passat mes d'Agost, al teatre Victoria, s'hi celebrà un gran festival artístic, organitzat pel Casal Català, en homenatge al malaguanyat mestre Enric Granados, tràgicament desaparegut per la catàstrofe ocasionada amb el torpedejament del *Sussex* per un submarí teutó.

L'espaiós teatre presentava un aspecte llampanant, si bé, donat el caràcter de la vetllada, era ja d'esperar, i, més encare, per la confecció del programa, que estava a càrrec de l'Orfeó Català, amb la meritíssima col·laboració de l'il·lustre versaire en llengua castellana Eduard Marquina, de la distingida professora pianista Carme Aznar i de la gentil cantatriu Rosina Tasso.

Començà la massa orfeònica amb composicions dels mestres Morera, Vives, Marcet, Freixas i Bartomeus, que constituïren la primera part del programa.

Inicià la segona part el nostre compatrici, el poeta cantor en la parla de Cervantes, l'Eduard Marquina, que llegí, de faicó notable, una bella pàgina dedicada a l'autor insigne de *Goyescas*. La hermosa oració, escrita en castellà, li valgué un aplaudiment unànim de l'auditori, que restà corprès. L'autor, per a correspondre a les manifestacions d'admiració i simpatia que se li tributaven, recità, amb perfecta entonació, una poesia, també en castellà, que fou igualment aplaudida.

A continuació, la senyora Aznar interpretà, al piano, d'un mode impecable, el recull *Bocetos*, del mestre homenajiat, sabent donar-hi tota la

emotivitat i sentiment que requereixen aquests delicadíssims apunts. La campanya de la tarde, sobre tot, causà als esperits nostres una agra-dosa i intensa impressió. La notable concertista obtingué molts i merescuts aplaudiments.

Tot seguit, la excel·lentíssima soprà Rosina Tasso, que actua a un dels millors coliseus de Buenos Aires, cantà, amb amor i fina dicció, unes tonades de la òpera *Goyescas*, acompanyada al piano pel mestre Pere Bosch. El públic premià l'acurada labor d'ambdós artistes amb una ovació entusiàstica, que devingué frenètica, eixordadora, delirant, quan la gentil compatriota nostra besà carinyosament les barrades cintes catalanes que, juntes amb altres dels colors nacionals de la República Argentina, entortolligaven la hermosa toia de flors que li ofrenaren: aquest detall produí un esgarriament de joia a l'auditori, catalans en gran nombre, palesant, obviament, la vitalitat del sentiment de patria al cor dels que en vivim allunyats.

La tercera i última part, també a càrrec de l'Orfeó Català, la formaven selectes produccions dels mestres Clavé, Montes, Mas i Serracant, Saint-Saëns i Grieg.

Mereix esmentar-se la perfecta execució de *Negra sombra*, balada gallega del mestre Montes, que tingué de repetir-se. Per tal motiu, l'infadigable professor Vilatobà és digne d'un elogi especial, que fem extensiu a tots els orfeonistes.

L'esquisit poeta català i musicòleg intel·ligent Jeroni Zanné, que, des de que es fundà, dirigeix la important revista *Correo Musical Sudamericano*, dies passats, amb motiu d'una selecta audició organitzada per l'Associació Wagneriana de Buenos Aires, al Saló La Argentina, hi donà una erudita conferència glosant la magna obra del gran Schumann.

En Zanné, amb claretat de concepte i riquesa de detalls, estudià la interessant personalitat artística de l'il·lustre mestre saxó, de tal manera, que deixà meravellat l'auditori, nombrós i distingit, que ocupava la espaiosa sala d'actes.

Tota la Premsa argentina assigna, a l'estudiós compatrici nostre, un lloc d'honor entre els crítics musicals del país, i nosaltres ens congratulem d'aquest triomf del preclar poeta català, que, en terres estrangeres, amb la seva acció cultural, afirma la personalitat de Catalunya.

A la veïna capital de l'Uruguai, ha deixat d'existir el venerable repúblic i il·lustre doctor Francesc Suñer i Capdevila, qui, des de fa molts anys, hi residia, havent assolit un gran prestigi, per les virtuts cíviques i mèrits personals que atresorava.

Català de cor, mai havia escatimat el seu concurs a tota obra que dignifiqués el sagrat nom de Catalunya, de tal faicó, que merescué el títol de patriarca dels catalans de l'Uruguai.

La col·lectivitat catalana de Montevideo perd, en la persona del doctor Suñer i Capdevila, la figura més veritablement prestigiosa.

El notable pianista català Segón Pagès i Rosés ha donat varis concerts, en aquesta capital, amb força èxit, i actualment recorre, en artística gira, les principals ciutats de la República, essent acollit arreu amb franques mostres de simpatia.

H. NADAL I MALLOL

Dr. Vilà i Torrent

METGE ODONTÓLEG, de les Escoles dentals de Madrid i Philadelphia (EE. UU.)

ON PARLE FRANÇAIS

ENGLISH SPOKEN

MAN SPRICHT DEUTSCH

BARCELONA — Carrer Roger de Llúria, 44 (entre Gran-Via i Diputació)

Notable conferència d'en Rodergas i Calmell al Centre Català de París

Fou un èxit innegable. No podia ésser altra cosa, tant per la competència del conferenciant com per la catalanitat dels reunits per a escoltar-lo.

En Rodergas Calmell parlà de Catalunya amb paraula vibrant i fàcil. La seva eloqüència tribunicia i l'entusiasme que la inspirava captivaren, des del primer moment, tota l'atenció de l'auditori, nombrós i seleccionat. En Rodergas sapigué atemperar-se a la mentalitat del Centre Català de París i, d'acord amb ella, digué tot son amor a Catalunya.

Remarcà l'escaure's aquell dia en l'onze de Septembre, aniversari de la gesta dels defensors de les llibertats patries i la heròica resistència de Barcelona. Aquella desfeta nostra, fou la primera desfeta de la democràcia; fou un atentat a la ciutadania, una més de les inabables gestes despòtiques del militarisme.... Tot justament ahir, la França podia commemorar, també, un aniversari que és una antítesi del nostre: la victòria del Marne, primer graó que precipita en la seva devallada l'esfondrament d'aquests imperis que en el militarisme feien radicar tota la força llur.

La caiguda de Barcelona marca en nostra història nacional el començament d'una renúncia. Obra el llarg parèntesi de l'abstenció catalana, de la mort política de la nostra nació, sots el cepte pesat de Felip V, odiós com tot dominador. L'asserviment a que fou condemnada acabà amb sa poixança mercantil i cultural. La cruel monarquia enemiga s'oposava a la vida natural de nostra Nació. Tot convergia a l'afebliment de la nostra terra: la repugnància de nostre poble envers les institucions absolutistes i congriant-se, per tant, en contra d'ell, totes les vexacions de que disposava el funcionarisme oficial i el menyspreu que per ella sentien, de tots temps, els castellans. Negant per dignitat col·lectiva nostre concurs a la política absorbent, aquesta, per renúncia de nostres homes, es resolgué en definitiva tirania. Sense llibertats i sense participació en el govern, la cultura i lletres catalanes, nervi de les energies nacionals de tot poble, devien decaure.

Així ha viscut Catalunya durant més d'un segle.... però l'ànima catalana devia ressorgir. Nostre poble no podia doblegar-se definitivament. Té masses virtuts i massa independència i una història massa heròica per a viure vida de esclavatge.

Vingué la *Oda a la Patria*, de l'Aribau, espon-tània i ben segur que ben inconscientment de la seva transcendència en el moviment patriòtic. I es trobà en que no era un poeta que es planyia pel sol gust de fer obra literària, sinó que era Catalunya, tota, amb les seves enyorances i amb les seves esperances, amb tot el sentiment de l'ahir perdut i amb tota la frisança d'un demà triomfant, que cantava per boca del poeta. Era com el barboteig d'un infant que amb tot i la seva inconsciència sent la necessitat de la vida. I vingué la restauració dels Jocs Florals, la celebració de la gaia festa que, com toc de sometent, tants i tants esperits adormits havia de despertar. Les aspira-

cions van concretant-se, els ideals definint-se.... Tot un seguit d'homes, de programes, d'evolucions, de lluites.... Els discursos d'en Guimerà des de la presidència dels Jocs, *La Renaixença*, la Unió Catalanista, les seves Bases de Manresa i la celebració de totes les assemblees, la Lliga Regionalista, la esquerra catalana, la Solidaritat, han educat, cada una a la seva faïç, la sentimentalitat catalana. A Catalunya li mancaven, als començaments de la seva renaixença, els homes representatius que havien d'argumentar el seu dret, educar el seu enteniment, endigar la seva voluntat, més Catalunya es completà amb en Pi i Margall, quan portava, per tal d'adaptar-les a les necessitats propies, les teories de Proudhon, amb un Torres i Bages -qui feia partir del seu sentiment tradicional i religiós el desvellament del nostre poble, amb un Almirall qui ja enfondia, amb el seu particularisme, a la entranya viva del nostre poble, amb un Prat de la Riva qui preconitzava un imperialisme català, amb en Martí i Julià que donava una completa modernitat al nostre moviment, realitzant, per espai de quinze anys consecutius, una tasca oral i escrita d'un gros valor per al nostre poble. La obra realitzada pel doctor Martí i Julià, com a obra de catalanització, com a obra social, com a obra sentida i pensada per un home superior, és tan actual avui com ho era ahir i com ho serà sempre, car està basada en els fets indestructibles de la naturalesa i està sostinguda per les més modernes afirmacions de la sociologia. La tasca realitzada pel doctor Martí i Julià inicià la evolució del catalanisme històric i sentimental cap al catalanisme científic i d'aplicació dels principis biològics en l'ordre social, i en l'ordre antropològic, a la defensa dels nostres drets; amb ell s'acompleix la unió harmònica del cor amb el cap, teixint damunt de les doctrines sentides pels precursors, una esplèndida corona de pensaments arrancats a la especulació científica que eleven aquell catalanisme, fet de records i d'enyorances, a la categoria de Nacionalisme rubert d'afirmacions i positivisme.

Avui pot dir-se que estem en plena reconstitució; la resurrecció és un fet, el jorn de la victòria sembla que es presenti...

I anà parlant, en Rodergas i Calmell, de les immenses simpaties de Catalunya per la causa dels al·liats. Catalunya devia necessàriament ésser al·liadòfila i particularment francòfila. No són compatibles amb l'ànima catalana les simpaties per causes renyides amb la democràcia, amb els drets dels homes i amb la dignitat humana. I menys, encare, quan aqueixes causes vénen de-

fensades per castes absolutistes, militaritzades despòtiques.

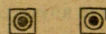
A més: en una guerra en la qual germans de raça i de llengua s'hi jogaven la seva existència, Catalunya devia, de tot cor, decantar-se del costat de la família.

Les nostres simpaties havien d'ésser per aquesta noble nació francesa que s'ha entregat sempre, tota ella, per la causa de la llibertat, i Catalunya, que és terra de llibertat, encare que els seus ciutadans restessin sotmesos, no podia oblidar que avui era deutora a la França, a la noble França, que en plena lluita, en plena angoixa, en ple dolor, sab improvitzar la seva organització per a oposar-la, vencent, a la organització dels desapiadats vexadors de pobles i encare li resta la serenitat espiritual necessària per a oferir tot el seu valer a Catalunya oferint un esplèndid donatiu a l'Institut d'Estudis Catalans.

Els individus procedents de pobles dominadors, generalment, no saben mai ésser agraïts en el lloc on se troben quan no és en la seva pròpia terra, i encare perquè ella encarna el seu esperit de concupiscència; mireu quin contrast ofereixen els catalans residents a París, tan identificats amb la causa de la França, tant desitjosos del seu triomf, car si li resten agraïts del benestar material que en ella han assolit, més n'hi estan en recordar que les llibertats individuals és a França on les han après, cosa que els fa sentir que la lliberació definitiva, com a catalans, és, potser, a la França a qui haurà d'agrair-se.

Admira i canta amb eloqüència sentida la *union sacrée* i amb un paràgraf d'intens fervor patriòtic, acaba dient: cal que tots els nostres compatriotes prenguin experiència, per si, en un jorn proper, també, nosaltres, els catalans, tenim de fer aquesta unió sagrada, davant els eterns adversaris de Catalunya.

La nombrosa concurrència que escoltava a l'amic Rodergas i Calmell, després d'aplaudir-lo repetides vegades durant el seu discurs, en terminar la conferència, li feu una ovació que durà llarga estona.

Del darrer onze de Septembre

REMERCANT

Els tres joves detinguts, davant de la estatua remembradora de la perduda definitiva de la personalitat nacional de Catalunya, el dia 11 de Septembre d'enguany, en ésser posats en llibertat, ens han pregat que fem públic el pregon agraïment que vers l'Associació Catalana de Beneficència serveix pel seu generós comportament. Aqueix benemèrit agrupament ha curat que no els manqués res durant llur captiveri.

També ens demanen, en la impossibilitat en que es troben de fer-ho particularment, que remerciem, de tot cor, en son nom, a les moltes i prestigioses personalitats que han laborat perquè poguessin assolir prompte la llibertat, i, també, a tots els bons catalanistes que han anat a conortar-los durant la seva estada a la presó.

De molt bon grat, complim el que ens recomanen.

Sabem, però, que han visitat i adreçat lletres als que més han bregat per a que fossin posats en llibertat provisional.

LA NACIÓ ha rebut una comunicació, signada per un d'aquells detinguts, en J. Fernández i Puig, el qual ens agraeix l'haver-nos ocupat d'aquelles detencions. Corresponem a les efusives paraules que ens dedica en Fernández reiterant, a ell i els companys seus, la nostra satisfacció per haver estat posats, com era de justícia, en llibertat.

AVÍS D'ADMINISTRACIÓ

Recomanem a tots els nostres amics-corresponsals als quals els hi tenim enviats rebuts per al cobrament, se serveixin enviar-nos totes les quantitats que tinguin en poder seu per tal de facilitar la bona marxa econòmica del nostre tre setmanari

MIGRANYA, DOLORS NEURALGICS
: : : FEBRES, Etc., SE CUREN AMB

KALMINE

En venda: Centre Productes Farmacèutics del Dr. Andreu, J. Uriach i Cia., J. Segalà

Al detall: En totes les farmàcies CAPSES D'UN CATXET : 35 cénts.

Els conflictes socials

ELS CARRILAIRES

El dia 19 del corrent mes, als tallers que té establerts, a Sant Andreu, la Companyia del Nord, varen sorgir, entre els treballadors, unes discrepàncies que varen acabar un xic violentment. Per aquest motiu, la Companyia va reclamar l'auxili de l'autoritat governativa qui disposà que la guarda civil prestés, pels voltants d'aquells, tallers un extraordinari servei de vigilància. Els obrers s'adonaren d'això i, com a protesta per la presència de la força pública en aquell lloc, decidiren declarar-se en vaga, la vaga que se'n diu de *braços plegats*, la qual durà dugues hores. Vingué el dia—dilluns passat—en que els treballadors cobren llurs jornals i se'ls descomptaren, per la Companyia, aquelles dugues hores de vaga més no d'abandonament del treball. A aquest determini de la Companyia els obrers no s'hi avingueren, i a les dugues de la tarda de l'esmentat dilluns repetiren la vaga de *braços plegats* tots els obrers dels tallers i els de la plataforma giratoria.

Aquesta actitud ha estat mantinguda durant tot el dimarts, dimecres i dijous havent-se celebrat, en aquests mateixos dies, diverses entrevistes entre l'autoritat, representants de la Companyia i la representació obrera. No s'ha arribat a cap acord, perquè els treballadors, escarmentats de les promeses i arranjaments (?) anteriors, no volen depositar l'actitud en que s'han col·locat si no se'ls dona completa satisfacció i se'ls paguen les dugues hores, causa i motiu d'aquest litigi.

També el dimarts passat, una gran majoria dels obrers de la estació del Nord, de Barcelona, adoptaren la mateixa actitud que els de Sant Andreu. El motiu fou l'haver estat despedit un treballador, volgut i estimat de tots els seus companys, i haver pres, la Companyia, a un altre obrer que no pertanyia a l'Associació. Aquest conflicte va durar només dugues hores perquè va acordar-se admetre novament al treball a l'obrer despedit.

En general, entre tots els empleats a la Companyia del Nord, regna un fort disgust per l'arbitrari procedir d'aquesta des de la vaga ençà. Les represalies no s'han deturat, la indignació obrera, per tant, ha anat creixent. Podria succeir, un dia, que el plegament de braços, en absolut es generalitzés i la vaga de carrilaires fos un conflicte de difícil solució, en el qual els ressorts governamentals hi poguessin ben poca cosa.

Pels voluntaris catalans que lluiten amb els pobles al·liats

CATALUNYA tota, mare amorosa, que tants fills seus ha donat per la lliberació dels pobles que, ara, a la guerra europea, es batien contra els imperis caducs, avui se redreça i alça la veu, per a recordar-nos, als que restem vora seu, que una munió de germans nostres de raça, caiguts en la dura brega contra els soldats del fanatisme, necessiten de l'assistència material i espiritual en ell llit del dolor.....

Per aquest motiu, que és un deure humanísim, nosaltres, avui, en nom de Catalunya, criem a tots els homes que sentin simpatia per les terres invadides i menaques pels imperialistes...

Al Palau de les Belles Arts, dissabte vinent, hi tindrà lloc i efecte un festival a benefici dels catalans invàlids i ferits de la gran lluita d'Europa...

Els treballs realitzats per la Comissió organitzadora han assolit un èxit ben falaguer, i pot donar-se per segur que el programa serà selecte i de marcat sabor catalanesc, constituint, el desplegament i execució dels números que l'integraran, un homenatge justíssim als fills de la terra catalana que han caigut lluitant per la llibertat...

Sabem que l'Ajuntament de Barcelona ha cedit la Banda, que a la festa hi concorreràn guardes municipals, vestits de gala, i, a més, el Consistori ha acordat concedir una subvenció.

El mestre organista Daniel executarà variades composicions amb l'orgue elèctric del Palau.

Formen part important del programa l'Orfeó Gracienc i l'Esbart Català de Dançaires.

A més, hi treballaran diferents artistes estrangers que es troben de pas a Barcelona.

Es donarà lectura de poesies d'en Guimerà, de l'Apeles Mestres, de l'Ignasi Iglesias i d'altres obres escrites expressament per al festival.

Els cònsols de les nacions aliades han promès estar presents a la solemnitat.

Catalans! Els germans nostres que donen la sang i la vida per la lliberació de la humanitat es mereixen l'agraïment de tot el món! Volgum, en compliment del nostre deure, acudir a fer ofrena i manifestació de la pròpia voluntat a la festa solemne que se'ls prepara.....

NOVES

PER tal de portar a cap breument l'acte de la col·locació de la làpida a la casa on morí en Joan Maragall, la Comissió executiva de l'homenatge a l'excels poeta prega als Ajuntaments i entitats polítiques i culturals de Catalunya que tinguin quantitats a aquell objecte recollides vulguin remetre-les-hi amb la major promptitud possible.

Diumenge passat es celebraren a Hostafrancs els exercicis del Concurs de Lectura i Escriptura Catalanes, organitzat pel Centre Republicà Català «Sang Nova». El nombre de concursants inscrits ascendia a vora de 120, essent una tercera part noies i la resta nois.

A quarts d'onze del matí es constituïren tres tribunals d'exàmen, formats pels jurats Agna Canalias i Mestres, presidenta, Ventura Martí i Mercè Ballester, i pels senyors Blai Vernet, Emili Vallès, Manuel Marinelló, P. Oliver i Domenge, Salvador Salat i Antoni Riera, vocals. Els exercicis s'efectuaren brillantment. Els jurats ha-

vien sigut designats per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, a la qual entitat ha sigut conferida la presidència del solemne acte del Repartiment de Premis, que es celebrarà a l'esplèndid estatge de la entitat organitzadora—Consell de Cent, 18—demà diumenge, dia primer d'octubre, a dos quarts de quatre de la tarde.

El Centre Republicà Català Sang Nova ha conseguit reunir valiosos premis, els quals es troben exposats en els aparadors de l'establiment El Barato de Sans.

..

Són, cada dia, més nombroses les adhesions d'entitats corals catalanes que a l'Orfeó Gracienc van rebent-se per al projectat homenatge al mestre Millet amb motiu de la 25.ª anyada del gloriós Orfeó Català, per ell fundat i dirigit.

Mai, com en aquesta commemoració, serà més oportú el que tots els Orfeons de Catalunya s'apleguin, per primera vegada, per a retre homenatge a qui és inspirat director espiritual de tots ells; perquè del mestre Millet i de l'Orfeó Català n'han rebut l'exemple en la constància i la inspiració per al propi desplegament.

Així, doncs, res més natural que totes les entitats orfeòniques de Catalunya aportin la respectiva adhesió, ben encoratjadora, per tot allò que es cregui digne del Mestre.

Han publicat brillants articles, pregonant l'entusiasme i l'amor que la seva gran obra inspira, els mestres Llongueras, Pecanins i Gibert i Camins, ajudant, així, a que es faci i enrobusteixi la opinió a redós de l'esmentat projecte.

A totes les entitats que encare no ho han fet se'ls prega que, amb tota urgència, enviïn l'adhesió corresponent a l'Orfeó Gracienc, Bretón de los Herreros, 34 i 36, per a poder convocar, dintre breus dies, tots els organismes adherits, i així entrar a la realització de tot quant sigui més digne de l'homenatjat.

..

El Centre Republicà Català Sang Nova, amb motiu de la Festa Major de la barriada d'Hostafrancs, ha organitzat els actes següents:

Dia 1 d'Octubre, a les quatre de la tarde, a l'estatge social, Consell de Cent, 18, solemne repartiment de premis als nois i noies que prengueren part al Concurs de lectura i escriptura catalanes que s'efectuà el 24 de Setembre.

Dia 2, a dos quarts de deu de la nit, a l'envelat aixecat a la plaça d'Erennó, gran Concert pel notable Orfeó de Sans i selecta audició de sardanes per la cobla La Principal Barcelonina.

Dia 3, a les onze del matí, esplèndid ball de societat. A les cinc de la tarde i a les deu de la nit, lluits balls de societat.

Dies 4 i 5, a les cinc de la tarde i a les deu de la nit, magnífics balls de societat, a càrrec de la orquestra La Moderna de Granollers.

Els dies 3, 4 i 5, a dos quarts de deu, grans Concerts al saló cafè de la entitat per la nomenada orquestra.

A totes aquestes festes hi queden convidats els demés Centres Catalanistes.

..

Se'ns comunica que, a la nostra ciutat, serà un fet, dintre breu temps, la constitució d'un nucli socialista català adherit a la Internacional i ben clarament determinat com a nacionalista.

NACIONALISTES CATALANS

L'ensenyament castellà és el que ha determinat la desnacionalització de Catalunya. L'ensenyament català ha d'ésser, doncs, el que ha de produir la seva renacionalització.

Si voleu que la catalanització sigui un fet, fomenteu l'ensenyament en català, inscrivint-vos i fent inscriure als vostres amics, com a socis de la

ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE LA ENSENYANÇA CATALANA

Oficines: Canuda, 14, principal. - BARCELONA

MUNDIAL PALACE

COBERTS DES DE PTES. 3⁵⁰ - CONCERT TOTS ELS DIES

Els divendres Boullabaisse - Dissabtes menú corrent i vegetarià

PORTA DE LA PAU

Biblioteca de Comunicació i Informació

♦ ♦ LA NACIÓ ♦ ♦

ABONAMENT

2 pessetes trimestre : : Estranger: 3 pessetes

C. E. d'Arts Gràfiques, S. A. - Mallorca, 257 bis